

Voorwoord

Ik wil eens met u praten. Ik wil eens met u praten over angst.

Er is geen mens thuis terwijl ik dit schrijf; buiten valt een kille februari-regen. Het is donker. Soms, wanneer de wind zo hard waait als hij nu doet, valt de stroom uit. Maar voorlopig is die er nog, en daarom wil ik eens heel oprecht met u over angst praten. Ik wil heel verstandelijk praten over het reizen naar de rand van de waanzin... en misschien over die grens heen.

Mijn naam is Stephen King. Ik ben een volwassen man met een vrouw en drie kinderen. Ik houd van hen en ik geloof dat dat gevoel wederkerig is. Ik ben schrijver en dat is een beroep dat me erg goed bevalt. Mijn boeken - *Carrie*, *Bezeten stad*, en *De Shining* hebben zoveel succes opgeleverd dat ik nu al mijn tijd kan besteden aan schrijven, en als je zo iets kunt doen is dat erg prettig. Op dit tijdstip in mijn leven lijk ik redelijk gezond te zijn. In het afgelopen jaar heb ik mijn rookgewoonte kunnen terugbrengen van het merk zonder filter dat ik vanaf mijn achttiende gerookt heb tot een merk met een laag gehalte aan nicotine en teer en ik hoop nog steeds er helemaal mee te kunnen stoppen. Mijn gezin en ik wonen in een mooi huis naast een betrekkelijk onvervuild meer in Maine; de afgelopen herfst werd ik op een morgen wakker en zag ik een hert staan op het achtergazon, naast de picknicktafel. Ons leven is niet slecht.

Maar toch... ik wil eens met u over angst praten. We gaan niet tegen elkaar schreeuwen en niet gillen; we gaan verstandelijk praten, u en ik. We gaan praten over de manier waarop de normale structuur van dingen soms zo maar, en zo plotseling dat je ervan schrikt, uiteen kan vallen.

Als ik 's avonds naar bed ga, let ik er altijd heel goed op dat mijn benen onder de dekens liggen als ik het licht heb uitgedaan. Ik ben geen kind meer maar... ik hou er niet van met één been buiten mijn dek te gaan slapen. Want als er ooit een kille hand vanonder het bed

zou worden uitgestoken en mijn been zou vastpakken, dan zou ik wel eens kunnen gaan gillen. Ja, dat zou best eens een gil kunnen zijn waar de doden wakker van worden. Zoiets gebeurt natuurlijk nooit; dat weten we allemaal. In de verhalen die hier volgen zult u allerlei creaturen uit het donker ontmoeten; vampiers, duivelaanbidders, een ding dat in een kast woont, en nog veel meer andere griezelige zaken. Geen van alle zijn ze echt. Het ding dat onder mijn bed ligt te wachten om mijn enkel vast te grijpen bestaat ook niet echt. Dat weet ik, en ik weet ook dat het nooit mijn enkel vast zal kunnen grijpen, als ik maar zo voorzichtig ben om mijn voeten onder de dekens te houden.

Ik houd wel eens lezingen voor groepen mensen die geïnteresseerd zijn in schrijven of in letterkunde, en voordat het vragenuurtje voorbij is staat er altijd wel iemand op om deze vraag te stellen: *Waarom schrijft u toch altijd over zulke gruwelijke zaken? Meestal antwoord ik dan met een tegenvraag: *Waarom denkt u dat ik het voor het kiezen heb?**

Schrijven is een bezigheid waarbij je moet grijpen wat je kunt pakken. Het lijkt wel of we allemaal filters hebben op de bodem van onze hersenen, en alle filters hebben mazen van verschillende afmetingen. Wat in mijn filter blijft hangen kan er bij het uwe zo doorheenlopen. Wat in het uwe blijft hangen kan door het mijne vallen, zo eenvoudig is dat. We lijken allemaal de ingebouwde verplichting te hebben om het bezinsel te doorzoeken dat in onze respectievelijke hersenfilters blijft hangen, en wat we daar vinden ontwikkelt zich gewoonlijk tot een soort nevenactiviteit. De accountant kan ook fotograaf zijn. De sterrenkundige kan munten verzamelen. De onderwijzer kan stambomen samenstellen uit oude bidprentjes. Het bezinsel dat blijft hangen in het hersenfilter, het spul dat niet door de mazen valt, wordt vaak iemands privéobsessie. In de beschaafde samenleving zijn we het er stilzwijgend over eens geworden onze obsessies ‘hobby’s’ te noemen. Soms kan de hobby een volledige dagtaak worden. De accountant kan ontdekken dat hij genoeg geld kan verdienen om zijn gezin te onderhouden door het maken van foto’s; de onderwijzer kan zo’n groot expert worden in het opstellen van stambomen, dat hij het tegen betaling voor anderen gaat doen en er lezingen over gaat houden. En er zijn beroepen die beginnen als hobby’s en die hobby’s blijven, zelfs als de beoefenaar

zijn brood kan verdienen door bezig te zijn met zijn hobby; maar omdat 'hobby' zo'n alledaags, gewoon klinkend woord is hebben we ook een stilzwijgende afspraak dat we onze beroepshobby's 'kunst' noemen.

Schilderen. Beeldhouwen. Componeren. Zingen. Toneelspelen. Het bespelen van een muziekinstrument. Schrijven. Over die zeven onderwerpen alleen al zijn zoveel boeken geschreven dat ze samen een hele vloot van oceaanschepen tot zinken kunnen brengen. En het enige waarover we het blijkbaar eens kunnen worden is dit: dat degenen die oprecht die kunstzinnige bezigheden beoefenen doorgaan met ze te beoefenen, ook al worden ze voor hun werk niet betaald; ook als hun werk bekritiseerd of zelfs beschimpt zou worden; zelfs op straffe van de gevangenis of de dood. Mij lijkt zo iets een vrij correcte beschrijving van geobsedeerd gedrag. Het slaat op de normale hobby's maar ook op de buitensporige die we 'liefhebberijen' noemen: wapenverzamelaars rijden rond met stickers op hun autobumpers waarop staat **JE KUNT ME MIJN WAPEN ALLEEN AFNEMEN WANNEER JE HET UIT MIJN KOUDE DODE VINGERS WRIKT**, en in de buitenwijken van Boston reden huisvrouwen die politiek bewust zijn geworden tijdens de opwindende over de schoolbussen vaak rond met soortgelijke stickers op de achterbumpers van hun stationcars, waarop stond **IK GA NOG LIEVER DE GEVANGENIS IN DAN MIJN KINDEREN WEG TE LATEN HALEN UIT DE BUURT**. Op dezelfde manier zou de sterrenkundige, als het verzamelen van munten ineens onwettig verklaard zou worden, zijn dukaten en gouden ridders niet inleveren; hij zou ze zorgvuldig in plastic verpakken, ze laten zakken naar de bodem van de stortbak van zijn wc en ze na middernacht wellustig bekijken.

We lijken een beetje af te dwalen van het onderwerp angst, maar we zijn niet echt ver afgedwaald. Het bezinksel dat blijft hangen in de mazen van mijn filter heeft vaak met angst te maken. Ik ben geobsedeerd door macabere dingen. Geen van de verhalen die hierna volgen heb ik geschreven om er geld mee te verdienen, al zijn sommige aan tijdschriften' verkocht voordat ze hier verschenen en heb ik nooit een cheque onverzilverd teruggestuurd. Ik mag dan geobsedeerd zijn, *gek* ben ik niet. Toch herhaal ik: ik heb ze niet om het geld geschreven; ik heb ze geschreven omdat ik er zin in had. Ik heb een obsessie die verkoopbaar is. Er zijn overal krankzinnige mannen en vrouwen in geaca-

pitonneerde isoleercellen die minder gelukkig zijn.

Ik ben geen groot kunstenaar, maar ik heb altijd de drang gevoeld om te schrijven. Daarom pluis ik elke dag opnieuw het bezinksel door, doorzoek ik de afgedankte stukjes en brokjes van wat ik heb waargenomen, van mijn herinnering, van mijn overpeinzingen, en probeer ik iets te maken van het spul dat niet door het filter gezakt is en verdwenen is in de goot van het onderbewustzijn.

Louis L'Amour, de schrijver van cowboyverhalen, en ik zouden beiden kunnen staan aan de rand van een kleine vijver in Colorado en we zouden beiden precies op hetzelfde moment een idee kunnen krijgen. We zouden beiden de aandrang kunnen voelen te gaan zitten en het op te schrijven. Zijn verhaal zou dan misschien gaan over waterrechten in een tijd van droogte, mijn verhaal zou eerder handelen over een of ander afgrijselijk, monsterachtig ding dat uit het rustige water oprijst en schapen meesleept... en paarden... en ten slotte mensen. De 'obsessie' van Louis L'Amour richt zich op de geschiedenis van het Amerikaanse Westen; ik houd me meer bezig met dingen die voortglibberen in het sterrenlicht. Hij schrijft cowboyverhalen; ik schrijf griezelverhalen. We zijn allebei een beetje geschift.

Kunst is een obsessie en obsessies zijn gevaarlijk. Het is net zoets als een mes in de hersenen. In sommige gevallen - denk maar eens aan Dylan Thomas en aan Ross Lockridge en Hart Crane en Sylvia Plath - kan het mes zich wreed keren tegen degene die het hanteert. Kunst is een ziekte die op één bepaalde plek zit, meestal goedaardig - creatieve mensen genieten vaak een lang leven maar soms is ze verschrikkelijk kwaadaardig. Je gebruikt het mes behoedzaam omdat je weet dat het 't niet kan schelen wie erdoor gesneden wordt. En als je verstandig bent zoek je het bezinksel voorzichtig na... want er kan wel spul tussen zitten dat nog niet dood is.

Nadat de *waarom schrijft u toch over die zaken-vraag* is afgehandeld, komt de bijbehorende vraag naar voren: *Waarom lezen mensen zoiets? Waarom wordt het verkocht?* In die vraag zit een veronderstelling verborgen, en die veronderstelling is dat het verhaal over angst, het verhaal over griezelige dingen, een ongezonde smaak inhoudt. Mensen die me schrijven beginnen hun brieven vaak met: 'U zult me wel vreemd vinden, maar ik heb echt genoten van *Bezeten stad*, of: 'Het zal wel iets ziekelijks

in me zijn, maar ik heb genoten van elke pagina van *De Shining...*'

Ik denk dat u de verklaring hiervan kunt vinden in een regel uit een filmkritiek in het tijdschrift *Newsweek*. Het was de bespreking van een griezelfilm, niet eens zo'n goede, en hij luidde ongeveer zo: 'Een geweldige film voor mensen die graag langzamer rijden om naar een auto-ongeluk te kijken.' Die regel zegt alles in een paar woorden, maar als je er even over nadenkt, is hij van toepassing op alle griezelfilms en -verhalen. *The Night of the Living Dead*, met die gruwelijke taferelen van menselijk kannibalisme en moedermoord, was zeker een film voor mensen die graag langzamer rijden om naar auto-ongelukken te kijken; en hoe zit het met dat kleine meisje dat een priester helemaal onder de erwtensoept kotste in *The Exorcist*? Bram Stokers *Dracula*, vaak een vergelijkingsbasis voor het moderne gruwelverhaal (en dat is ook juist; het is het eerste met ongegeneerd psycho-Freudiaanse implicaties), heeft als een van de hoofdpersonen een maniak die Renfield heet, die vliegen opschrokt, spinnen en ten slotte een vogel. Die vogel braakt hij weer uit, nadat hij hem met veren en al heeft opgegeten. Het boek gaat ook over het doorspietsen met een paal - de rituele penetratie zou je kunnen zeggen - van een jonge en schone vrouwelijke vampier en de moord op een baby en de moeder van de baby.

De bekende literatuur van het bovennatuurlijke bevat vaak hetzelfde syndroom van 'laten we wat langzamer rijden en naar het ongeluk kijken': Beowulf die Grendels moeder afslacht; de verteller van 'The Tell-Tale Heart' die zijn aan grauwe staar lijdende weldoener aan mootjes hakt en de stukken onder de vloer verstopt; de grimmige strijd van de Hobbit Sam met Shelob de spin in het laatste boek van Tolkiens 'Ring'-trilogie.

Er zullen mensen zijn die ernstige bezwaren hebben tegen deze gedachtegang; die beweren dat Henry James ons geen auto-ongeluk laat zien in *The Turn of the Screw*; ze zullen beweren dat Nathaniel Hawthornes macabere verhalen, zoals 'Young Goodman Brown' en 'The Minister's Black Veil', ook meer goede smaak vertonen dan *Dracula*. Dat is onzin. Ze laten ons wel degelijk het auto-ongeluk zien; de lijken zijn weggehaald maar we kunnen nog steeds de verwrongen puinhoop zien en het bloed op de autobanken. Op een bepaalde manier is de fijngevoeligheid, het ontbreken van melodrama, de nauwelijks merkbare en weloverwogen schakering van rationaliteit die een verhaal als 'The Mi-

nister's Black Veil' vervult, zelfs afgrijselijker dan Lovecrafts kikvorsachtige monsterlijkheden of de auto-da-fe van Poe's 'The Pit and the Pendulum'.

Het komt erop neer - en de meesten van ons weten dat diep in hun hart - dat maar weinigen van ons zich kunnen weerhouden even angstig te loeren naar het wrak dat 's avonds op de snelweg omringd is door politiewagens en flitslichten. Ouden van dagen pakken 's morgens de krant en slaan onmiddellijk de overlijdensadvertenties op om te zien wie ze nu weer hebben overleefd. We voelen ons allemaal even een beetje angstig, verkillen, wanneer we horen dat Janis Joplin of een andere bekende persoonlijkheid is overleden. We voelen een mengsel van afschuw en een vreemd soort kwaadaardig genoegen als we Paul Harvey over de radio horen vertellen dat er een vrouw in een draaiende propeller is gelopen tijdens een regenbui op een vliegveldje in de provincie, of dat er een man in een enorme mengmachine ergens in een bedrijf onmiddellijk in rook opging toen een collega tegen het bedieningspaneel struikelde. Het heeft geen zin te blijven hameren op wat voor de hand ligt; het leven stikt van grote en kleine gruwelijkheden, maar omdat we de kleine kunnen begrijpen brengen die ons juist met een klap het besef bij dat we sterfelijk zijn.

Onze belangstelling voor die vestzakgruwelijkheden is onmiskenbaar, maar onze walging is dat ook. Die twee vormen een onbehaaglijk mengsel, en het bijproduct van het mengsel schijnt schuld te zijn... een schuldgevoel dat niet zo heel erg verschilt van het schuldgevoel waarmee vroeger de seksuele bewustwording gepaard ging.

Het is mijn taak niet u te vertellen dat u zich niet schuldig moet voelen, evenmin als het mijn taak is mijn boeken te rechtvaardigen, of de korte verhalen die hierna volgen. Maar er valt wel een interessante parallel te trekken tussen seks en angst. Naarmate ons vermogen tot seksuele relaties groeit, ontwaakt ook onze belangstelling voor die relaties; die belangstelling leidt, tenzij ze op een of andere manier wordt geperverteerd, op een natuurlijke manier tot copulatie en tot het voortzetten van het ras. Naarmate we ons bewust worden van ons onvermijdelijke einde, worden we ons bewust van het angstgevoel. En volgens mij leidt alle angst tot een begrijpen van het onvermijdelijke einde, net zoals copulatie leidt tot zelfbehoud.

Er bestaat een oude fabel over zeven blinden die zeven verschillende

delen van een olifant vastpakten. Een van hen dacht dat hij een slang vast had, een van hen dacht dat hij een enorm boomblad had, een van hen dacht dat hij een stenen pilaar aanraakte. Toen ze met elkaar overlegden kwamen ze erachter dat ze een olifant hadden.

Angst is de emotie die ons blind maakt. Voor hoeveel dingen zijn we niet bang? We zijn bang de lichten met natte handen uit te draaien. We zijn bang een mes in het broodrooster te steken om het vastgeraakte sneetje brood los te peuteren, zonder eerst de stekker uit het stopcontact te trekken. We zijn bang voor wat de dokter ons misschien gaat vertellen als het onderzoek voorbij is; bang als het vliegtuig ineens een griezelige duikeling maakt hoog in de lucht. We zijn bang dat de olie zal opraken, dat de onvervuilde lucht op zal raken, het schone water, het goede leven. Als de dochter heeft beloofd dat ze om elf uur thuis zal zijn, en het is nu kwart over twaalf en de hagel klettert tegen de ramen als droog zand, dan zitten we net te doen of we naar Johnny Carson kijken; zo nu en dan gluren we naar de telefoon die niet over wil gaan en we voelen de emotie die ons blind maakt, de emotie die van het normale denken een puinhoop maakt.

Het kleine kind is een wezen zonder vrees, tot de eerste keer dat de moeder er niet is om de tepel in zijn mond te duwen als hij huilt. De dreumes ontdekt al spoedig de onverbloemde en pijnlijke waarheid van de dichtklappende deur, de hete kachel, de koorts die de kroep of de mazelen vergezelt. Kinderen leren de angst snel kennen; ze zien die op het gezicht van vader of moeder wanneer een van hen de badkamer binnenkomt en hen betrapt met het flesje pillen of het veiligheids-scheermes.

Angst maakt ons blind en elke angst betasten we met heel de gretige nieuwsgierigheid van eigenbelang, in een poging een geheel te maken van honderd delen, zoals de blinden met hun olifant.

We voelen de vorm aan. Kinderen vatten die gemakkelijk, vergeten hem en leren hem opnieuw kennen als ze volwassen zijn. De vorm is er en de meesten van ons beginnen vroeg of laat te beseffen wat het is: het is de vorm van een lichaam onder een laken. Al onze angsten vormen uiteindelijk één grote angst, al onze angsten maken deel uit van die grote angst – een arm, een been, een vinger, een oor. We zijn bang voor het lichaam onder het laken. Het is ons lichaam. En de grote aantrekkingskracht van gruwelverhalen, door de eeuwen heen, is dat

ze dienen als een repetitie voor onze eigen dood.

Het onderwerp is nooit bijzonder in tel geweest; lange tijd waren de enige aanhangers van Poeh en Lovecraft de Fransen, die op een of andere manier een schikking hadden getroffen zowel met seks als met de dood, een overeenkomst waar de mede-Amerikanen van Poeh en Lovecraft niets van moesten hebben. De Amerikanen waren druk bezig spoorwegen aan te leggen, en Poeh en Lovecraft stierven straatarm. Tolkiens fantasie over de Middelaarde heeft twintig jaar een zwervend bestaan geleid voordat het boven de grond een succes werd, en Kurt Vonnegut, wiens boeken zo vaak gaan over het idee van de doodsrepetitie, heeft voortdurend de tegenwind van kritiek ondervonden, die vaak aanwakkerde tot een hysterisch loeien.

Misschien komt dat wel doordat de schrijver van griezelverhalen altijd slecht nieuws brengt: je gaat dood, zegt hij; hij zegt u nooit aandacht te schenken aan Oral Roberts en zijn 'er gaat iets *goeds* met u gebeuren', want er gaat ook iets *beroerds* met u gebeuren, en misschien is het kanker en misschien is het een beroerte, en misschien is het een auto-ongeluk, maar gebeuren zal het. En hij pakt u bij de hand en plooit er de zijne omheen en hij neemt u mee de kamer in en hij legt uw handen op de vorm onder het laken... en zegt u dat u hier moet voelen... hier... en *hier*...

De onderwerpen dood en angst vormen natuurlijk niet het exclusieve domein van de schrijver van gruwelverhalen. Een heleboel van de zogenaamde 'trend'schrijvers hebben die thema's behandeld en in vele uiteenlopende vormen - van Fjodor Dostojevski's *Crime and Punishment* tot Edward Albee's *Who's Afraid of Virginia Woolf?* tot Ross Macdonalds verhalen over Lew Archer. Angst is altijd een belangrijk onderwerp geweest. De dood is altijd een belangrijk onderwerp geweest. Het zijn twee van de onveranderlijke grootheden van de mens. Maar alleen de schrijver van gruwelverhalen en van het bovennatuurlijke stelt de lezer zozeer in staat zich helemaal te identificeren en af te reageren. Degenen die zich met dit genre bezighouden met ook maar een beetje begrip voor wat ze aan het doen zijn, weten dat het hele domein van het gruwelijke en het bovennatuurlijke een soort filterdoek vormt tussen het bewuste en het onderbewuste; het schrijven van griezelverhalen is net een metrostation in de menselijke psyche, tussen de blauwe lijn van wat we ons veilig eigen kunnen maken en de rode lijn van wat we op een

of andere manier zo snel mogelijk kwijt moeten raken.

Wanneer u een gruwelverhaal leest, gelooft u niet echt wat u leest. U gelooft niet in vampiers, weerwolven, vrachtwagens die ineens hun motor starten en vanzelf wegrijden. De gruwelen waarin we allemaal wel geloven zijn van het soort waarover Dostojevski en Albee en MacDonald schrijven: haat, vervreemding, liefdeloos oud worden, een vijandige wereld binnenstropelen op de onzekere benen van de opgroeiende jeugd. In onze reële wereld van alledag zijn we vaak net de maskers van Komedie en Tragedie, naar buiten toe grijnzen we en aan de binnenkant trekken we een lelijk gezicht. Ergens binnen in ons zit een centraal schakelpunt, een transformator misschien, waar de draden die van beide maskers komen aan elkaar zitten. En dat is de plek waar het gruwelverhaal zo vaak in de roos treft.

Er is niet zoveel verschil tussen de schrijver van griezelverhalen en de zonde-eter uit Wales, die verondersteld werd de zonden van de dierbare overledene op zich te laden door te eten van het voedsel van de dierbare overledene. De vertelling die handelt over wanstaltigheid en doodsangst is een mand waarin fobieën her en der verspreid liggen; als de schrijver voorbij komt haalt u een van de denkbeeldige gruwels uit het mandje en u legt er uw echte voor in de plaats - tijdelijk tenminste.

In de jaren vijftig beleefden we een enorme opgang van films over kolossale insecten - *Them! The Beginning of the End*, *The Deadly Mantis*, enzovoort. Bijna zonder uitzondering ontdekten we, tijdens het verloop van de film, dat die gigantische gemuteerde monsters ontstaan waren uit proefnemingen met atoombommen in New Mexico of op verlaten atollen in de Stille Oceaan (en in *Horror of the Beach Party*, die als ondertitel had kunnen hebben *Beach Blanket Armageddon*, was de schuldige het afval van een atoomreactor). Alles bij elkaar genomen zit er een onmiskenbaar patroon in de films over grote insecten, een onbehaaglijk *gestalt* van de doodsangst van een hele natie voor het nieuwe tijdperk, dat was ingeluid door het Manhattan Project. Aan het einde van de jaren vijftig was er een reeks gruwel films over tieners, die begon met *I Was a Teen-Age Werewolf* en die een hoogtepunt bereikte met avonturenfilms als *Teen-Agers from Outer Space* en *The Blob*, waarin Steve McQueen zonder baard met de hulp van zijn tiener-vrienden met een soort geleiachtig gemuteerd wezen streed. In een

tijdperk waarin elk weekblad minstens één artikel bevatte over de toenemende golf van jeugdcriminaliteit, gaven de griezelfilms met tieners de onbehaaglijkheid van een hele natie weer over de jeugdrevolutie die toen al lag te broeden; toen u Michael Landon zag veranderen in een weerwolf in een leren jack waarop de naam van zijn school stond, werd er verband gelegd tussen het gefantaseerde op het witte doek en uw eigen onbestemde angst gevoelens over de slijmerd in zijn opgepepte wagen die uitging met uw dochter. De tieners zelf (ik was er een van en ik spreek uit ervaring) kregen door de monsters die werden uitgebreed in de gehuurde American-International studio's een kans iemand te zien die nog lelijker was dan zij zelf dachten te zijn; wat betekenden een paar puistjes in vergelijking met het voortsloffende *ding* dat vroeger een middelbare schooljongen was in *I Was a Teen-Age Frankenstein*? Diezelfde reeks drukte ook het gevoel van de tieners zelf uit dat ze misbruikt en onderdrukt werden door de volwassenen, dat hun ouders het 'gewoon niet begrepen'. De films zijn formulair (zoals zovele gruwelverhalen zijn, geschreven of gefilmd) en wat de formule het duidelijkst uitdrukt is de paranoia van een hele generatie - een paranoia die ongetwijfeld ten dele wordt veroorzaakt door alle artikelen die de ouders hadden gelezen. In de films wordt Elmvilleville bedreigd door een afschuwelijk, wratachtig monster. De kinderen weten het, want er is een vliegende schotel geland in de buurt van hun vrijerslaantje. In het eerste deel van de film vermoordt de wratachtige griezel een oude man in een bestelwagen (de rol van de oude man werd altijd gespeeld door Elisha Cook jr.). In de volgende drie delen proberen de kinderen de volwassenen ervan te overtuigen dat de wratachtige griezel inderdaad rondsluipert. 'Donder op hier, voordat ik jullie allemaal opsluit wegens het overtreden van de avondklok!' gromt de politiecommissaris van Elmvilleville net voordat het monster Main Street doorglibbert en overal dood en verderf zaait. Ten slotte zijn het de slimme kinderen die een eind maken aan de wratachtige griezel, en dan naar hun plaatselijke stamkroeg gaan om daar een milkshake op te slobberen en te jitterbuggen op de maat van een of andere onvergetelijke melodie, terwijl de aftiteling over het scherm rolt.

Dat zijn drie verschillende gelegenheden om af te reageren in één reeks films - niet slecht voor een stel goedkoop geschoten avonturenfilms die meestal binnen tien dagen werden gemaakt. Dat gebeurde

niet omdat de schrijvers en de producenten en regisseurs van die films wilden dat het gebeurde; het gebeurde omdat het gruwelverhaal zijn natuurlijkste plaats heeft op dat verbindingspunt tussen het bewuste en het onderbewuste, de plaats waar zowel verbeelding als allegorie het natuurlijkst voorkomen en het meest verwoestende effect hebben. Er is een rechtstreekse evolutielijn tussen *I Was a Teen-Age Werewolf* en Stanley Kubricks *A Clockwork Orange* en tussen *Teen-Age Monster* en Brian De Palma's film *Carrie*.

Beroemde gruwelfilms zijn bijna altijd allegorisch; soms is de allegorie er met opzet ingebracht, zoals in *Animal Farm* en 1984, en soms is het gewoon toevallig - J.R.R. Tolkien bezwoer hemel en aarde dat de Heer der Duisternis uit Mordor niet Hitler in een apenpakke was, maar aan de proefschriften en scripties die dat nou juist beweren komt geen einde... misschien omdat, zoals Bob Dylan zegt, je wel ergens in moet snijden als je een boel messen en vorken hebt.

De werken van Edward Albee, van Steinbeck, Camus, Faulkner - die gaan, soms op een gruwelijke wijze, over angst en dood, maar meestal behandelen die 'trend'schrijvers het onderwerp op een gewonere, alledaagse manier. Hun werk speelt zich af tegen de achtergrond van een rationele wereld; het zijn verhalen die 'zouden kunnen gebeuren'. Ze bevinden zich op de metrolijn die door de buitenwereld loopt. Er zijn andere schrijvers - James Joyce, ook Faulkner weer, dichters als T.S. Eliot, Sylvia Plath en Anne Sexton - wier werk zich afspeelt in het land van het symbolisch onbewuste. Zij bevinden zich op de metrolijn die in het innerlijke landschap verdwijnt. Maar de schrijver van gruwelverhalen staat bijna altijd op het eindstation waar die twee samenkomen, als hij tenminste zijn hoofd erbij heeft. Als hij op zijn best is hebben we vaak die vreemde sensatie dat we niet helemaal slapen of waken, wanneer de tijd zich rekt en verwrongen wordt, wanneer we stemmen horen maar de woorden of de bedoeling niet kunnen opmaken, wanneer de droom werkelijkheid lijkt en de werkelijkheid als een droom.

Dat is een vreemd en wonderlijk eindstation. Hill House staat daar, in dat huis waar de treinen twee kanten op rijden, met zijn deuren die doelmatig dichtzwaaien; daar is de vrouw in de kamer met het gele behang, ze kruipt over de vloer met haar hoofd op die nauwelijks zichtbare vetvlek; de grafgriezels die Frodo en Sam bedreigden zijn daar;

en Pickmans model; de wendigo; Norman Bates en zijn afschuwelijke moeder. In dit eindstation waak je niet en slaap je niet, alleen de stem van de schrijver weerklinkt er, zacht en rationeel, terwijl hij praat over de manier waarop de normale structuur van de dingen zo maar ineens uiteen kan vallen. Hij vertelt u dat u het auto-ongeluk wilt zien, en ja, hij heeft gelijk - dat wilt u. Door de telefoon klinkt een doffe stem... achter de muren van het oude huis klinkt iets wat groter is dan een rat... onder aan de keldertrap beweegt iets. Hij wil dat u al die dingen ziet en meer; hij wilt dat u uw handen legt op de vorm onder het laken. En u wilt uw handen daar ook op leggen. Ja zeker.

Dat zijn een paar dingen die volgens mij door een griezelverhaal te weeg moeten worden gebracht, maar ik ben er vast van overtuigd dat het nog één ding moet doen, vooral dit ene ding: het verhaal moet zodanig zijn dat de lezer of de luisteraar er even gefascineerd door wordt gegrepen, opgaand in een wereld die nooit heeft bestaan, nooit zou kunnen bestaan. Even moet hij, net als Sam en Frodo, het paleis van de elfenkoning betreden. Als schrijver heb ik me mijn leven lang vastgehouden aan het idee dat in een verzonnen vertelling de waarde van het verhaal belangrijker is dan welk ander facet van de schrijfkunst ook: persoonsbeschrijving, thema, stemming; geen van die dingen heeft enige waarde als het verhaal saai is. En als u gepakt wordt door het verhaal kan al het andere vergeven worden. Wat dat betreft vind ik dat de beste zin die ooit daarover is geschreven, is voortgekomen uit de pen van Edgar Rice Burroughs, nooit voorgedragen voor de Nobelprijs voor Literatuur, maar een man die helemaal begreep wat de waarde van een verhaal is. Op de eerste bladzijde van *The Land That Time Forgot*, vindt de verteller een manuscript in een fles; de rest van het boek beslaat de uitwerking van dat manuscript. De verteller zegt: 'Lees één bladzijde en ik zal vergeten zijn.' Het is een belofte die Burroughs waar maakt veel schrijvers met meer talent dan hij hebben dat niet gedaan.

Ten slotte, beste lezer, volgt hier een waarheid die de bekwaamste schrijver met zijn tanden doet knarsen: met uitzondering van drie kleine groepen mensen, leest niemand het voorwoord van een schrijver. De uitzonderingen zijn: ten eerste: de naaste familie van de schrijver

(meestal zijn vrouwen zijn moeder); ten tweede: de officiële vertegenwoordiger van de schrijver (en de mensen van de uitgeverij en verdere sabbelaars), die er alleen maar in geïnteresseerd is te ontdekken of iemands goede naam is aangetast in de loop van 's schrijvers omzwervingen; en ten derde: de mensen die hebben meegeholpen de schrijver op gang te brengen. Dat zijn de mensen die willen weten of de schrijver misschien zo verwaand is geworden dat hij kans heeft gezien te vergeten dat hij het niet allemaal alleen heeft gedaan.

Andere lezers kunnen het gevoel niet van zich afzetten, en volkomen terecht bovendien, dat het voorwoord van de schrijver een grove belasting is, een stuk reclame van vele bladzijden voor zichzelf, nog kwetsender dan de sigarettenadvertenties die je soms in Amerikaanse pocketboeken tegenkomt. De meeste lezers zijn gekomen om de voorstelling te zien, niet om toe te kijken hoe de regisseur voor het voetlicht staat te genieten van het applaus. En ook daarin hebben ze volkomen gelijk.

Ik ga er nu vandoor. De voorstelling gaat gauw beginnen. We gaan die kamer in en we betasten de vorm onder het laken. Maar voordat ik wegga, wil ik nog twee of drie minuutjes van uw tijd in beslag nemen om een paar mensen te bedanken van elk van de drie bovengenoemde groepen - en van een vierde. Ik hoop dat u er begrip voor heeft dat ik een paar bedankjes uitspreek:

Aan mijn vrouw, Tabitha, mijn beste en scherpzinnigste recensent. Als zij denkt dat het verhaal goed is zegt ze dat; als ze voelt dat ik een blunder heb gemaakt zet ze me zo lief en vriendelijk als ze kan op mijn nummer. Aan mijn kinderen, Naomi, Joe en Owen, die erg veel begrip hebben getoond voor het vreemde gedoe van hun vader in de kamer in het souterrain. En aan mijn moeder, die in 1973 is gestorven en aan wie dit boek wordt opgedragen. Zij heeft mij altijd en onwrikbaar aangemoedigd, ze leek altijd wel ergens veertig of vijftig cent te hebben voor de verplichte geadresseerde retourenvelop met postzegel, en niemand - ikzelf niet eens - was meer verheugd dan zij toen ik succes had.

In die tweede groep gaat mijn dank vooral uit naar mijn redacteur, William G. Thompson van Doubleday & Company, die geduldig met me heeft samengewerkt, die mijn dagelijkse telefoontjes steeds met een goed humeur heeft aangehoord, en die vriendelijk is geweest voor een

jonge schrijver die een paar jaar geleden nog niets op zijn naam had, en die sindsdien door dik en dun aan de zijde van die schrijver heeft gestaan.

In de derde groep noem ik de mensen die het eerst mijn werk aankochten: De heer Robert A.W. Lowndes, die de eerste twee verhalen aankocht die ik te gelde heb gemaakt; de heren Douglas Allen en Nye Willden van de Dugent Publishing Corporation, die er zoveel van de volgende aankochten voor *Cavalier* en *Gent*, vroeger in die moeilijke tijd toen de cheques soms net op tijd kwamen om te voorkomen wat de elektriciteitsmaatschappijen eufemistisch 'een onderbreking in de dienstverlening' noemen; dan noem ik hier nog Elaine Geiger, Herbert Schnall en Carolyn Stromberg van de New American Library; en Gerard Van der Leun van *Penthouse* en Harry Deinstfrey van *Cosmopolitan*. Ik dank jullie allemaal.

Er is nog een laatste groep die ik zou willen bedanken en dat is iedere lezer die ooit zijn of haar portemonnee getrokken heeft om iets te kopen wat ik heb geschreven. Hoe u het ook bekijkt: dit is uw boek, want het zou nooit geschreven zijn zonder u. Daarom: bedankt.

Waar ik zit is het nog steeds donker en het regent. Het is er een mooie avond voor. Ik wil u iets laten zien, iets laten aanraken. Het ligt in een kamer niet ver hiervandaan - niet verder dan de volgende bladzijde.

Zullen we dan maar?

Bridgton, Maine
27 februari 1977

Jerusalem's Lot

2 oktober 1850

Beste Bones,

Wat was het goed de kille, tochtige gang hier in Chapelwaite binnen te stappen, terwijl al mijn botten pijn deden van die afschuwelijke koets, en ik mijn gezwollen blaas direct moest verlichten en op dat afzichtelijke kersenhouten tafeltje naast de deur een brief te zien staan, geadresseerd in die onnavolgbare krabbelpoot van jou! Je kunt ervan verzekerd zijn dat ik begonnen ben die te ontcijferen zodra de lichamelijke behoeften waren vervuld (in een kil vormelijk ingerichte wc beneden, waar ik mijn adem voor mijn ogen kon zien opstijgen).

Ik ben blij te horen dat je bent hersteld van de kwade dampen die zich zo lang hebben vastgezet in je longen, al verzeker ik je dat ik wis en waarachtig met je meeleeft betreffende het morele dilemma waarvoor de genezing jou heeft geplaatst. Een ziekelijk abolitionist die genezing vond in het zonnige klimaat van het van slaven vergeven Florida! Maar toch, Bones, als een vriend die zelf ook de vallei des doods heeft doorschreden, moet ik je vragen *heel goed op jezelf te passen* en je niet weer in Massachusetts te wagen tot je toestemming krijgt van je lichaam. Jouw heldere verstand en snedige pen kunnen ons niet van dienst zijn wanneer je tot stof bent wedergekeerd, en als het Zuiden een geneeskrachtig klimaat heeft, zit daar dan niet een zekere dichtelijke gerechtigheid in?, Ja, het huis voldoet aan alle verwachtingen die de executeurs van mijn neef bij me hadden gewekt, alleen is het wel wat onheilspellender. Het ligt op een enorme uitstekende kaap misschien drie mijl ten noorden van Falmouth en negen mijl ten noorden van Portland. Erachter ligt ongeveer een hectare land dat op een bijna onvoorstelbare manier verwilderd is - jeneverbesstruiken, dwergwingerds, struikgewas en verschillende soorten klimplanten slingeren zich wild dooreen over de pittoreske stenen muren die het landgoed scheiden van het grondgebied van het dorp. Afschuwelijke imitaties van

Griekse standbeelden turen met niets ziende ogen door de ravage vanaf verschillende heuveltjes - in de meeste gevallen lijkt het of ze klaarstaan zich te storten op de voorbijganger. De smaak van mijn neef Stephen lijkt het hele gamma doorlopen te hebben van het onaanvaardbare tot wat ronduit weerzinwekkend is. Er is een vreemd zomerhuisje dat bijna begraven is onder de rode smak en een groteske zonnwijzer te midden van wat eens een tuin geweest moet zijn. Het maakt de waanzin helemaal compleet.

Het uitzicht vanuit de salon maakt dat alles echter meer dan goed; ik heb een duizelingwekkend vergezicht over de rotsen aan de voet van de Chapelwaite-Kaap en over de Atlantische Oceaan zelf. Een enorme, uitpuilende erker kijkt daarop uit en ernaast staat een reusachtig bureau dat iets weg heeft van een pad. Dat zal goed van pas komen voor het begin van die roman waarover ik zo lang (en ongetwijfeld zo saai) heb gesproken.

Het is vandaag een grauwe dag geweest met nu en dan wat spetters regen. Als ik naar buiten kijk lijkt alles op een studie in grijs de rotsen, oud en verweerd als de Tijd zelf, de lucht, en natuurlijk de zee die zich op de granieten rotsstranden beneden stort met een geluid dat meer trilling dan geluid is - ik kan zelfs terwijl ik zit te schrijven de golven voelen met mijn voeten. Het is geen echt onprettig gevoel.

Ik weet dat jij het niet eens bent met mijn gewoonte afgezonderd te leven, beste Bones, maar ik verzeker je dat ik het prima maak en gelukkig ben. Calvin is bij me, even praktisch, zwijgzaam en betrouwbaar als steeds en ik weet zeker dat we tegen het midden van de week met z'n tweeën onze zaken op orde zullen hebben en regelingen hebben getroffen de nodige spullen vanuit het dorp te laten afleveren - met een regiment schoonmaaksters die kunnen beginnen het stof uit dit huis weg te blazen!

Ik ga nu eindigen - er zijn nog zoveel dingen te bekijken, kamers te verkennen en ongetwijfeld ontelbare stukken abominabel meubilair die door deze delicate ogen aanschouwd moeten worden. Nogmaals mijn dank omdat je brief me weer even thuis deed voelen en voor je blijvende affectie.

Hartelijke groeten aan je vrouwen dat geldt voor jullie beiden.
Charles

6 oktober 1850

Beste Bones,

Wat een huis is dit!

Ik blijf me erover verbazen - en trouwens ook over de reacties van de lieden uit het dorp dat het dichtst hierbij ligt. Dat is een vreemd plaatsje met de pittoreske naam Preacher's Corners. Daar heeft Calvin de wekelijkse boodschappen geregeld. De andere boodschap, te zorgen voor voldoende brandhout voor de winter, heeft hij ook gedaan. Maar Cal kwam met somber gelaat terug en toen ik hem vroeg wat eraan schortte, antwoordde hij tamelijk bars: 'Ze geloven dat u gek bent, meneer Boone!'

Ik lachte en zei dat ze misschien iets hadden gehoord over de herenکوorts waaraan ik leed nadat mijn Sara was gestorven - in die tijd sprak ik inderdaad zeer verward en dat moet jij nog weten. Maar Cal wierp tegen dat niemand iets over mij wist behalve via mijn neef Stephen die dezelfde boodschappen liet bezorgen als ik nu besteld heb. 'Wat men zei, meneer, was dat iedereen die in Chapelwaite wil wonen ofwel gek moet zijn of het risico loopt dat te worden.'

Daar was ik stomverbaasd over, dat kun je je wel voorstellen, en ik vroeg van wie hij die wonderlijke uitspraak had gehoord. Hij zei me dat men hem had verwezen naar een stuurse en tamelijk benevelde houthandelaar, Thompson genaamd, die zo'n honderd hectare berken-, dennen- en sparrenbomen bezit en die ze kapt met hulp van zijn vijf zonen, om aan de fabrieken in Portland te verkopen en aan gezinnen in de onmiddellijke omgeving.

Toen Cal, helemaal niet op de hoogte van dit vreemde vooroordeel, hem vertelde waar het hout moest worden afgeleverd, staarde die Thompson hem aan met wijd open mond en zei dat hij zijn zoons met het hout zou sturen, als het helder daglicht was en via de weg langs de zee.

Calvin, die mijn verbijstering kennelijk aanzag voor ontsteltenis, haastte zich te zeggen dat de man stonk naar goedkope whisky en dat hij toen de nodige onzin begon uit te kramen over een verlaten dorp en de familieleden van neef Stephen - en wormen! Calvin maakte de afspraak rond met een van de jongens Thompson die, naar ik aanneem, vrij nors was en zelf ook niet al te nuchter of welriekend. Ik vermoed dat er in Preacher's Corners zelf ook iets te merken is geweest van deze

reactie, in de dorpswinkel waar Cal met de winkelier heeft gesproken, al was dat meer dorpspraat, zo van met de hand voor de mond.

Niets van dat alles heeft me erg dwars gezeten; we weten hoe landslieden er dol op zijn hun leven wat op te smukken door de geur van schandaaltjes en legenden en ik mag aannemen dat die arme Stephen en zijn kant van de familie alle aanleiding daartoe hebben gegeven. Ik heb dat ook tegen Cal gezegd, want een man die te pletter valt bijna vanaf zijn eigen veranda, loopt nu eenmaal kans zulke praatjes te veroorzaken.

Over het huis zelf blijf ik me verbazen. Drieëntwintig kamers, Bonnes! De lambrisering waarmee de bovenverdiepingen en de portretgalerij zijn afgezet is beschimmeld maar nog wel stevig. Terwijl ik in de slaapkamer van mijn neef zaliger stond kon ik er ratten achter horen hollen en het moeten flinke zijn, te oordelen naar het lawaai dat ze maken - het leken wel mensen die daar liepen. Ik zou er niet graag eentje in het donker tegenkomen; of niet eens bij daglicht als het daarom gaat. Toch heb ik nergens gaten of uitwerpselen gezien. Gek.

De bovengalerij hangt vol met slechte portretten in lijsten die waarschijnlijk een fortuin waard zijn. Sommige lijken op Stephen zoals ik hem heb gekend. Ik geloof dat ik mijn oom Henry Boone heb herkend en zijn vrouw Judith; de anderen ken ik verder niet. Ik neem aan dat een van hen waarschijnlijk wel mijn beruchte grootvader is, Robert. Maar Stephens kant van de familie is mij volledig onbekend en dat spijt me oprecht. Dezelfde humor die er bleek uit Stephens brieven aan Sara en mij, datzelfde licht van hoge intelligentie glanst uit deze portretten, al zijn ze nog zo slecht. Wat zijn het toch dwaze redenen waarom families ruzie krijgen! Een doorzocht *escritoire*, bittere woorden tussen broers die nu al drie generaties dood zijn, en onschuldige nakomelingen vervreemden zonder enige noodzaak. Ik kan het niet anders dan zeer gelukkig vinden dat jij en John Petty erin slaagden contact op te nemen met Stephen toen het ernaar uitzag dat ik mijn Sara wel eens zou kunnen volgen door de Poorten - en hoe vervelend het was dat het toeval belette dat we elkaar in persoon zouden ontmoeten. Hoe dolgraag zou ik geluisterd hebben wanneer hij de standbeelden en het meubilair van zijn voorvaderen verdedigde!

Maar laat ik de plaats niet tot de grond toe afbreken. Stephens smaak was niet de mijne, dat is waar, maar onder de vernislaag van zijn aan-

kopen schuilen stukken (een paar staan onder stoflakens in de bovenkamers) die ware meesterwerken zijn. Er zijn bedden, tafels en zware, donkere krulversieringen uitgevoerd in teak en mahonie, en vele van de slaapkamers en ontvangstkamers, de studeerkamer boven en de kleine salon, hebben een bepaalde trieste charme. De vloeren zijn van kostbaar pijnhout en ze glanzen met een geheimzinnig, innerlijk licht. Je vindt hier waardigheid; waardigheid en de invloed van vele, vele jaren. Ik kan nog niet zeggen dat het me echt bevalt, maar respecteren doe ik het wel. Ik ben zeer benieuwd hoe het zal veranderen onder invloed van het afwisselende noordelijke klimaat hier.

Mijn hemel, ik klets maar door! Schrijf spoedig, Bones. Vertel me wat voor vorderingen je maakt en wat voor nieuws je hoort van Petty en de rest. En bega, alsjeblieft, niet de vergissing eventuele nieuwe Zuidelijke kennissen *al te krachtig* te proberen te overtuigen van je standpunt - ik begrijp dat ze er niet alleen genoeg mee nemen alleen met hun mond te antwoorden zoals die breedspakige *vriend* van ons, de heer Calhoun.

Je toegenegen vriend,
Charles

16 oktober 1850

Beste Richard,

Gegroet, en hoe gaat het met je? Ik heb vaak aan je gedacht sinds ik hier op Chapelwaite ben gaan wonen en ik had half verwacht wel iets van je te vernemen - en nu krijg ik een brief van Bones waarin staat dat ik vergeten ben mijn adres op de club achter te laten! Je kunt ervan verzekerd zijn dat ik je op den duur toch wel had geschreven, want soms lijkt het wel of het enige betrouwbare en volkomen normale wat ik nog overheb in de wereld, alleen nog maar mijn ware en trouwe vrienden zijn. En, mijn hemel, wat wonen we nu ver uit elkaar. Jij in Boston, trouw schrijvend voor *The Liberator* (waaraan ik ook mijn adres heb gestuurd, overigens), Hanson in Engeland, op een van die verdraaide *snoepreises* van hem, en die arme ouwe Bones helemaal in *het hol van de leeuw* voor het herstel van zijn longen.

Alles gaat hier zo goed als je mag verwachten, Dick, en je kunt ervan verzekerd zijn dat ik je een volledig verslag zal doen wanneer ik niet zo zeer in beslag wordt genomen door bepaalde gebeurtenissen

die zich hier voordoen - ik denk dat jouw juridische geest behoorlijk geïntrigeerd zal zijn door bepaalde voorvallen in en rond Chapelwaite.

Maar voor het ogenblik wil ik je om een gunst verzoeken waaraan je misschien kunt voldoen. Herinner je je nog die historicus aan wie je me voorstelde bij Mr. Clary's diner om geld bij elkaar te krijgen voor de zaak? Ik geloof dat hij Bigelow heet. Hoe dan ook, hij had het erover dat hij een hobby had, het verzamelen van allerlei stukjes geschiedkundige eigenaardigheden die betrekking hadden juist op die buurt waar ik nu woon. Dit is de gunst die ik je wil vragen: Zou je hem willen benaderen en hem vragen wat voor feiten, folklore, of *geruchten in het algemeen* - als die er al zijn - hij kent over een klein verlaten dorp dat JERUSALEM'S LOT heet, in de buurt van een gehucht dat Preacher's Corners heet, aan de Royal River? De rivier zelf is een zijrivier van de Androscoggin en vloeit daar in over ongeveer elf mijl boven de plek waar die rivier bij Chapelwaite in zee stroomt. Ik zou je er heel erg dankbaar voor zijn en, bovendien, het is misschien belangrijk.

Nu ik deze brief nog eens nalees, Dick, merk ik dat ik je niet al te uitvoerig schrijf, en dat spijt me oprecht. Maar je kunt er zeker van zijn dat ik binnenkort uitvoeriger informatie zal verschaffen en intussen zend ik mijn meest hartelijke groeten aan je vrouw, je twee prachtzonen en, natuurlijk, aan jouzelf.

Je toegenegen vriend,
Charles

16 oktober 1850

Beste Bones,

Ik moet je een verhaal vertellen dat een beetje vreemd lijkt (en zelfs verontrustend) voor Cal en mij - kijk maar eens wat je ervan maakt. Het kan in elk geval dienst doen om je te vermaken terwijl je de muskieten bestrijdt!

Twee dagen nadat ik mijn laatste brief aan jou - had verzonden kwam er een groep van vier jongedames uit Corners onder leiding van een oudere dame die er intimiderend competent uitzag, een zekere mevrouw Cloris, om de boel op orde te brengen en wat van dat stof weg te halen dat me zowat bij elke stap aan het niezen had gebracht. Ze leken allemaal een beetje nerveus terwijl ze hun werk deden; een dwaas

deertje slaakte zelfs een gillette toen ik de salon boven betrad terwijl zij aan het stoffen was.

Ik vroeg mevrouw Cloris daarnaar (ze was bezig de hal te stoffen met een grimmige vastberadenheid die jou versteld had doen staan, met haar haar gewikkeld in een oude hoofddoek), en ze draaide zich naar me toe en zei nogal beslist: 'Ze hebben het niet erg op het huis en dat doe ik ook niet, meneer, want het is altijd een *slecht* huis geweest.'

Mijn mond viel open bij dat onverwachte nieuws en ze vervolgde op wat vriendelijker toon: 'Ik bedoel daar niet mee dat Stephen Boone geen keurig heer was, want dat was hij wel; ik heb elke tweede donderdag voor hem schoongemaakt zolang hij hier was, net zoals ik dat heb gedaan voor zijn vader, meneer Randolph Boone, totdat hij en zijn vrouw verdwenen in achttienzestien. Meneer Stephen was een goed en vriendelijk mens en dat lijkt u ook te zijn, meneer (neemt u mij mijn openhartigheid niet kwalijk; ik kan niet anders praten), maar het huis is slecht en dat is het altijd geweest, en geen Boone is hier gelukkig geweest sinds uw grootvader Robert en zijn broer Philip ruzie kregen over gestolen (en nu zweeg ze even; bijna schuldig) zaken in zeventiennegenentachtig.' Wat een geheugen hebben die mensen hier, Bones!

Mevrouw Cloris vervolgde: 'Het huis is in ramspoed gebouwd, er is in ramspoed in geleefd, er heeft bloed gevloeid op zijn vloeren (zou je misschien weet of niet weet, Bones, was mijn oom Randolph betrokken bij een ongeluk op de keldertrap waardoor zijn dochter Marcella om het leven kwam; daarna pleegde hij in een vlag van wroeging zelfmoord. Het voorval is in een van Stephens brieven aan mij beschreven, bij de trieste gelegenheid van de verjaardag van zijn omgekomen zuster), er zijn mensen verdwenen en ongelukken gebeurd.

Ik heb hier gewerkt, meneer Boone, en ik ben blind, noch doof. Ik heb afschuwelijke geluiden in de muren gehoord, meneer, afschuwelijke geluiden - gebonk en geraas en één keer een vreemd gejammer dat half op lachen leek. Mijn bloed stolde ervan. Het is een plaats vol dreiging, meneer.' En daarna zweeg ze, misschien bang dat ze al te veel had gezegd.

Wat mezelf betrof, ik wist nauwelijks of ik beledigd of geamuseerd moest zijn, nieuwsgierig of alleen maar zakelijk. Ik ben bang dat ge-

amuseerdheid de overhand kreeg. ‘En wat verwacht u, mevrouw Cloris? Spoken die met kettingen rammelen?’

Maar ze keek me alleen maar vreemd aan. ‘Er kunnen best spoken zitten. Maar het zijn geen spoken in de muren.’ Het zijn geen spoken die jammeren en huilen als verdoemden en met veel geraas in het donker rondstommelen. Het zijn...’

‘Toe, mevrouw Cloris,’ moedigde ik haar aan. ‘U bent nu al zo ver gekomen. Kunt u niet afmaken waarmee u begonnen bent?’ Een hele vreemde uitdrukking van angst, gepikeerdheid en daarop wil ik zweren – godsdienstig ontzag trok over haar gezicht. ‘Er zijn mensen die niet sterven,’ fluisterde ze. ‘Er zijn er die voortleven in de schaduwen van het tweeduister Ertussen om – Hem te dienen!’

En daarmee was het voorbij. Ik bleef haar nog een paar minuten ondervragen maar ze werd alleen maar koppiger en wilde niets meer vertellen. Ten slotte hield ik ermee op want ik was bang dat ze haar boeltje zou pakken en het huis zou verlaten.

Dit is het einde van één episode, maar een tweede vond de volgende avond plaats. Calvin had beneden een vuur ontstoken en ik zat in de woonkamer half te dutten boven een nummer van *The Intelligencer* en te luisteren naar het geluid van de door de wind opgezweepte regen tegen het grote erkerraam. Ik voelde me heerlijk op mijn gemak zoals je dat alleen maar kunt doen op zo’n avond wanneer het buiten miserabel is en binnen warmte en comfort heersen; maar even later verscheen Cal in de deur, opgewonden en een beetje nerveus.

‘Bent u wakker, meneer?’ vroeg hij.

‘Nauwelijks,’ zei ik. ‘Wat is er?’

‘Ik heb boven iets gevonden dat u volgens mij moet zien,’ antwoordde hij, nog steeds met een bepaalde onderdrukte opwindning.

Ik stond op en volgde hem. Terwijl we de brede trap beklommen zei Calvin: ‘Ik zat in de studeerkamer boven een boek te lezen een nogal vreemd boek – toen ik een geluid hoorde in de muur.’ ‘Ratten,’ zei ik. ‘Is dit alles?’

Hij bleef staan op de overloop en keek me ernstig aan. De lamp die hij vast had wierp spookachtige, verborgen schaduwen op de donkere gordijnen en op de maar half zichtbare portretten die nu meer leken te grijnzen dan te glimlachen. Buiten wakkerde de wind even aan tot een gehuil en ging toen met tegenzin weer liggen.

‘Geen ratten,’ zei Cal. ‘Er klonk een soort stommelend, bonkend geluid vanachter de boekenkasten en toen een afschuwelijk gerochel – afgrijselijk, meneer. En gekras, alsof er iemand moeite deed naar buiten te komen... op mij af!’

Je kunt je mijn verbazing voorstellen, Bones. Calvin is geen man die toegeeft aan hysterische fantasieën. Het begon erop te lijken dat er hier toch iets geheimzinnigs rondwaarde – en misschien wel iets dreigends op de koop toe.

‘Wat gebeurde er toen?’ vroeg ik hem. We waren de gang ingelopen en ik kon het licht van de studeerkamer zien vallen op de vloer van de galerij. Ik keek er niet helemaal gerust naar; de vrede van de avond leek enigszins verstoord.

‘Het krassende geluid hield op. Na een tijdje begon het bonken en het schuifelen weer, maar nu verwijderde het zich. Even hield het op en ik zweer u dat ik een vreemd, bijna onhoorbaar lachen hoorde! Ik liep op een boekenkast af en begon eraan te trekken en te duwen met het idee dat er misschien een tussenschot of een geheime deur in zat.’

‘Heb je die gevonden?’

Cal bleef staan bij de deur naar het studeervertrek. ‘Nee – maar ik heb dit gevonden!’

We gingen naar binnen en ik zag een vierkant zwart gat in de linker kast. Op die plek bestonden de boeken alleen maar uit losse omslagen en wat Cal had gevonden was een kleine schuilplaats. Ik liet er mijn lamp in schijnen en zag alleen maar een dikke laag stof, stof dat er al tientallen jaren gelegen moet hebben.

‘Dit lag er alleen maar,’ zei Cal zacht en hij overhandigde me een vergeeld stuk foliopapier. Het was een kaart die getekend was in rag-dunne lijnen van zwarte inkt – de kaart van een stad of een dorp. Er stonden misschien zeven gebouwen en onder eentje, dat duidelijk was aangegeven met een torenspits, stond dit geschreven: *De Worm Die Waarlijk Corrumpeert*.

In de linker bovenhoek, in wat moest zijn ten noordwesten van dat dorpje, wees een pijl. Daaronder stond: *Chapelwaite*. Calvin zei: ‘In het dorp had iemand die nogal bijgelovig was het over een verlaten dorp, meneer, dat Jerusalem’s Lot heette. Het is een plek waar ze allemaal uit de buurt blijven.’

‘Maar dit?’ vroeg ik terwijl ik wees op het vreemde onderschrift onder de torenspits.